

Záznam z jednání k těžbě lithia v Ústeckém kraji

Datum jednání: 8. 11. 2023

Místo jednání: Zasedací místnost 04B budovy „B“ Krajského úřadu Ústeckého kraje

Přítomni: viz Příloha č. 1 – prezenční listina

Dne 8. 11. 2023 proběhlo jednání za účasti zástupců Krajského úřadu Ústeckého kraje, firem Geomet a ČEZ a dotčených obcí Ústeckého kraje ve věci těžby lithia – problematiky umístění zpracovatelského závodu. Jednání se uskutečnilo na základě společné dohody z prvního jednání Pracovní skupiny, která vznikla z podnětu hejtmána Ústeckého kraje Ing. Schillera za účelem společné komunikace a informovanosti obcí ohledně průběhu realizace záměru, který je předmětem návrhu 6. aktualizace Zásad územního rozvoje Ústeckého kraje.

Úvodní část

Ing. Hana Bergmannová, vedoucí odboru územního plánování a stavebního řádu Krajského úřadu Ústeckého kraje (KÚÚK UPS):

- Zahájila jednání, přivítala přítomné a požádala je o představení.
- Uvedla, že toto jednání bylo svoláno v návaznosti na Pracovní skupinu, ze které vzešel požadavek směrem ke společnosti Geomet k prověření dalších lokalit týkající se umístění zpracovatelského závodu.
- Informovala, že na jednání nejsou přítomni Ing. Schiller, hejtmán ÚK a Ing. Muřický, vládní zmocněnec a to z důvodu, že se nejedná o Pracovní skupinu, nýbrž o doplňující jednání (viz uvedeno výše).
- Předala slovo zástupci ze společnosti Geomet, Ing. Grünbaumovi.

Ing. Grünbaum, zástupce společnosti Geomet

- V rámci prezentace „Prověření možnosti umístění zpracovatelského závodu do lokality: KOMOŘANY, Most GEOMET s.r.o. Listopad 2023“ představil lokality a kritéria pro jejich hodnocení se závěrem, že tyto lokality jsou pro umístění závodu nevyhovující.

DIZKUZE

➤ Mgr. Zuzana Schwarz Bařtipánová, starostka města Bíliny

Uvedla, že v současné době bude vláda schvalovat změnu rekultivačních prací na pozemcích společnosti Sev.en Energy, což je vhodná příležitost k tomu, aby vláda v rámci tohoto schvalování zadala požadavek k prověření a vytipování potencionálně vhodných či nevhodných lokalit pro umístění závodu. Vnesla dotaz, zda se někdo touto otázkou zabýval.

- ↳ Ing. Doubrava, Geomet, s.r.o. Sdělil, že v této věci oslovil p. Lence ze společností Sev.en Energy, který si vyžádal parametry plochy ke zhodnocení a prověření území a dohodli se, že v případě nalezení odpovídající plochy, je bude informovat. Vzhledem k tomu, že je to relativně krátká doba, stanovisko společnosti Sev.en Energy zatím není k dispozici.
- ↳ Mgr. Zuzana Schwarz Bařtipánová Považuje za důležité, že jednání ohledně prověření ploch probíhají, což za starosty dotčených obcí vnímá jako pozitivní zprávu.

➤ Jiří Kašpar, starosta města Dubí

Vznesl dotaz, jak byly hodnoceny disponibilní plochy, aby splnily požadované parametry, u lokality č. 1 byla využitelná plocha 35 ha a nyní je dle nové tabulky nevyhovující.

- Ing. Daniel Doubrava, Geomet s.r.o. Byly hodnoceny obdobně jako předešlé, tzn. v závěrečné fázi. Jak bylo informováno na pracovní skupině, dostupnost se s vývojem projektu měnila, přičemž aktuálně se jedná o 21 ha a potřeba plochy se navýšila o plochu pro zařízení staveniště, odkadiště aj.

➤ Tomáš Sváda, starosta města Košťany

1. Vzhledem k neustále se měnícím a zvyšujícím se hodnotám hmotnosti nákladu/vlak/den (v počátku 2200 tun/den, poté 4 400 tun/den, v ZÚR ÚK 5 500 tun/den, nyní 7 500 tun/den + s tím související narůstající hodnoty CO₂) se dotázal, z čeho vychází výpočty, a kdy se tyto hodnoty zastaví. Zpracovaná data považuje za nepřehledná a požádal o zpracování přehledné analýzy, která by obsahovala posouzení a porovnání jednotlivých konfliktních kritérií pro výhodnost a nevýhodnost jednotlivých zvažovaných variant (v případě použití dieslových vlaků/elektrifikovaných vlaků a dalších proměnných).

- Zástupci firmy GEOMET a ČEZ Sdělili, že došlo k chybné interpretaci dat a do příštího jednání připraví požadovaný materiál.

2. Vyjádřil nespokojenost nad akcelerací probíhajícího procesu a zmínil, že před dvěma lety proběhlo první setkání se zástupci obcí, kde investor informoval o záměru těžbě lithia, přičemž se během této doby nic nedělo. Nyní, vzhledem k důležitosti záměru a jeho dopadům na obyvatelstvo a životní prostředí, považuje rychlost, jakou je záměr schvalován, za nepřiměřený vůči krátkému času, kdy se mohli zástupci dotčených obcí k záměru vyjádřit.

- Ing. Hana Bergmannová, vedoucí KÚÚK Uvedla, že během zmíněných dvou let, kdy investor připravoval projekt, nebyl Krajský úřad Ústeckého kraje účastníkem řízení. Krajský úřad vstoupil do tohoto procesu až ve chvíli, kdy byl předložen návrh na pořízení aktualizace. Toto pořízování probíhá zcela v souladu se zákonnými předpisy, přičemž prostor pro změnu stále je.

3. Dotázal se, zda je již k dispozici zpracovaná metalurgická část.

- Zástupci firmy GEOMET a ČEZ Uvedli, že k dispozici bude v rámci studie proveditelnosti, a to na konci roku 2023.

4. Zmínil, že v minulých letech byl při těžbě v ČR používán suchý magnetický kaskádový separátor. Dotázal se, zda by byla tato metoda separace v místě lomu vyhovující. Dle jeho názoru by se v případě jejího použití snížil o 75% objem přepravovaného materiálu, protože by se část vytěženého materiálu vyseletovala, což by znamenalo 2 vlaky denně.

- Zástupci firmy Geomet, s.r.o. Uvedl, že tato metoda zvažována byla a dodal, že o této technologii bylo uvažováno v rámci jiného projektu, ale bylo od ní odstoupeno na základě závěrů ze studie proveditelnosti. Je to technologie neefektivní z hlediska finanční návratnosti. U suché separace se jedná o desítky procent snížení zisku. Mokrý separace je v daném případě mnohem efektivnější. Ale samozřejmě zde hraje roli spousta jiných významných faktorů. Zvažovaly se i jiné varianty. Aby byl projekt ekologický a měl smysl, musí mít určitou výtěžnost. Do příštího jednání Pracovní skupiny bude zpracována odpověď na tuto otázku.

- Jiří Kašpar, starosta města Dubí Uvedl, že umístění zpracovatelského závodu s použitou technologií úzce souvisí, protože se od ní bude odvíjet hmotnost nákladu a počet vlaků za den.

➤ Zástupci firmy Geomet, s.r.o.

Požádali starosty o stanovisko/sdělení, zda by bylo v případě zpracování materiálu v horním závodě pro město Dubí akceptovatelné, že by došlo k několikanásobnému rozšíření portálu. Informovali, že v prvopočátku byla tato varianta zvažována – z hlediska všech výrobních procesů, logistiky aj. by byla také nevhodnější. Nicméně s ohledem na EVL a jiné vlivy musela být tato varianta zamítnuta – do příštího jednání pracovní skupiny tyto závěry předají včetně informací, kolik ha by tato plocha v případě horního umístění závodu měla i s ohledem na související infrastrukturu. Uvedli, že variant je spousta, ale narážejí na určité limity, mantinely.

➤ Bc. Jiří Štábl, primátor města Teplice

Vznesl dotaz, za jakých podmínek by mohla být vhodná lokalita Kohinoor nebo Herkules a zda by v tomto případě mohl pomoci vládní zmocněnec

- Zástupci firmy Geomet, s.r.o. Kohinoor je nevhodný z důvodu nedostačující velikosti plochy, Herkules má také nedostačující plochu.

➤ Ing. Jiří Fürst, starosta obce Hrob

Zmínil, že město není přímo dotčené těžbou. Informoval, že minulý týden proběhlo jednání s AOPK, která nyní seznamuje dotčené obce s konceptem návrhu chráněné krajinné oblasti. Ve městě Hrob je plánována až po linii kolejí I. zóna CHKO a lze předpokládat, že dojde ke kolizi se záměrem týkající se těžby lithia. Uvedl, že se v území nachází mokřady, rašeliniště, EVL a pouze chtěl toto téma otevřít.

- Jiří Kašpar, starosta města Dubí Uvedl, že se prozatím jedná o předběžný návrh. Informoval, že za dotčenou obec uplatňují připomínky, aby byl Cínovec ve IV. zóně, dále je navržena III. zóna u plochy horního závodu, lanovka je plánována přes I. zónu CHKO. V tuto chvíli nedokáže odhadnout, jaký to bude mít vliv na probíhající pořizování 6. aktualizace ZÚR ÚK a samotný záměr. Prozatím probíhají předjednávání.
- Ing. Hana Bergmannová, vedoucí odboru UPS Souhlasí s vyjádřením starosty města Dubí, zatím neprobíhají oficiální řízení. Informovala, že v současné době jsou oslovovány dotčené obce, řeší se tzv. zonace. V kontextu se ZÚR ÚK nejsou tyto přípravná jednání závazná a nelze je zohlednit. Pokud dojde k územnímu řízení v momentě, kdy by již CHKO byla vyhlášena, v řízení o povolení záměru by tato skutečnost byla zohledňována. Pokud by došlo ke střetu v rámci přípravy ZÚR ÚK, pak se bude řešit konkrétně. V ZÚR ÚK se koridory vymezují a řeší jejich šíří, která se pak upřesňuje až v dalším navazujícím řízení při řešení konkrétního záměru.

➤ Ing. Hana Bergmannová, vedoucí odboru UPS

Shrnula dosavadní průběh jednání a dotázala se zástupců firmy Geomet, zda je možné najít i jinou lokalitu než jen v rámci prověřovaných 21 lokalit. Dále požádala o prověření, zda je možné zvážit alternativu technologie zpracování a jejího případného umístění v horním závodě.

➤ Tomáš Sváda, starosta města Košťany

Rád by našel nějaký kompromis. Rád by, aby se se ještě zvažilo zpracování a separace tak, aby materiál nebyl tak objemný. Požádal, aby byl brán ohled i na obyvatelstvo, které se nachází dole v okruhu 2km, jedná se o cca 20 tis lidí – Novosedlice, Hrob, Teplice. Uvedl, že lidé mají obavy z metalurgické části zpracování, kvůli uvolňujícímu se chloru do ovzduší, který bude vznikat a předpokládá, že koncentrace chloru bude 17%, jelikož slída obsahuje 5% chloru a Topas obsahuje 17% chloru. Připomněl dopady těžby v Rakovníku – 16km² v okolí byly žluté stromy. Nesouhlasí se záměrem, pokud bude metalurgická část na zvoleném místě. Podstata problému je strach veřejnosti z chemického závodu a rizik s tím spojených.

Dotázal se jaký je proces získávání lithia a jaká je chemická cesta.

- Zástupci firmy Geomet, s.r.o. a ČEZ V Rakovníku byla použita zastaralá technologie, která nelze porovnávat s moderní, současnou. Topas nepůjde do metalurgické části. Dovysvětlil, že tato metoda rozpouštění kamene v kyselině se používala v 19. stol a ujistil, že v žádném případě se nejedná o tento případ.

Do konce listopadu bude zpracována studie proveditelnosti. Po jejím odevzdání dojde k vlastní kontrole díla. Analýza technologie zde popsaná je zásadní. Jedná se o technologii známou, odzkoušenou laboratorně a poloprovozně, aktuálně dochází k finalizaci popisu všech zařízení. V lednu, až bude vše dokončené, mohou být poskytnuty podklady.

Doplnili, že koncem října bylo v sídle společnosti otevřeno informační centrum, jakožto další z nástrojů komunikace s veřejností, kde budou přítomni vyčlenění pracovníci s odborností, aby mohli zodpovídat dotazy. Bude otevřeno každou středu, po domluvě lze také uskutečnit individuální návštěvy. Návštěvníci se zde mohou seznámit s tím, jak hornina vypadá ve všech fázích zpracování – když se rozemele až po prášek v lithiové kvalitě

- Ing. Hana Bergmannová, vedoucí odboru UPS

Zmínila, že je zde velký prostor pro diskusi. V rámci tohoto procesu, mimo legislativní rámec pořizovatele, probíhají jednání a pracovní skupiny pana hejtmana, za účelem komunikace s obcemi. Pracovní skupina se uskuteční v prosinci. Studie proveditelnosti bude pořízena do konce listopadu, ale je zpracovaná k tomuto konkrétnímu návrhu. Pracovní skupina se schází proto, aby se prověřilo a zjistilo, zda je možné v tomto návrhu provádět změny - zda lze zpracovatelský závod umístit jinde, jestli lze změnit technologii - jsou to další dvě roviny. Na příští pracovní skupině by se mělo projednat následující – 1. upozornit vládního zmocněnce, aby přinesl výsledky jednání vlády na pracovní skupinu, 2. prověřit lokalitu Herkules, 3. zda lze oddělit metalurgická část a zda je možná alternativa umístění závodu, pokud ne – zda lze část výroby přesunout do horního závodu, zda lze změnit technologie zpracování, tak aby se snížila kapacita přepravovaného materiálu – výsledky a odpovědi připravit na příští pracovní skupinu.

- Zástupci firmy Geomet, s.r.o. a ČEZ Zpracují odpovědi na položené dotazy, požádali o zaslání doplňujících dotazů nejlépe týden před konáním pracovní skupiny.

- Tomáš Sváda, starosta města Košťany

Požádal o snahu najít řešení a doplnil, že v případě oddělení metalurgické části je ve hře větší počet lokalit.

- Zástupci firmy Geomet, s.r.o.

V souvislosti s tím, co zde zaznělo dodávají, že na projektu pracují desítky odborníků z celého světa, což trvalo zhruba až 5 let – jakákoliv změna v projektu by znamenala opakování tohoto cyklu.

- Ing. Hana Bergmannová, vedoucí odboru UPS Uvedla, že v prvopočátku, kdy se investor rozhodne pro záměr/koncepci, hledá nejvhodnější řešení a zvažuje různé varianty, není možné, aby se zapojila veřejnost. Ze zákona je proces nastaven tak, že investor předloží návrh s již vyhodnocenou optimální variantou. Tento návrh zastupitelstvo buď schválí či neschválí. Z tohoto důvodu mohou obce uplatnit námitky, veřejnost připomínky, tento proces trvá několik měsíců, v rámci něhož může dojít ke změně návrhu a k opakovanému veřejnému projednání. Nyní je to stále neukončený proces, přičemž není jistota, že zastupitelstvo záměr schválí v podobě, ve které byla předložena. Krajský úřad Ústeckého kraje v tomto procesu, jakožto pořizovatel, vystupuje v přenesené působnosti a aktualizace ZÚR ÚK, stejně jako územní plány, se schvaluje v samostatné působnosti. Přestože pořizujeme vše dle zákona v přenesené působnosti, ZÚK má právo v samostatné působnosti záměr neschválit.

- Bc. Jiří Štábl, primátor města Teplice

Uvedl, že byli zvoleni, aby zastupovali veřejnost. Informoval, že v této věci vznikají petice. V prosinci je zapotřebí uskutečnit setkání s veřejností i za účasti investora.

➤ Ing. Jiří Fürst, starosta obce Hrob

Požádal, pokud by byla zvažována varianta jiných lokalit s přepravou do okolí po kolejích a tato varianta by byla v ZÚR ÚK projednávána, aby byla navržena odpovídající opatření.

- ↳ Ing. Hana Bergmannová, vedoucí odboru UPS V rámci ZÚR se zpracovává tzv. SEA, která posuzuje koncepci nikoliv samotný záměr. Vlastní záměr posuzuje až následná EIA, jejíž součástí jsou i opatření k předcházení nepříznivých vlivů na životní prostředí provedením záměru a dále k vyloučení, snížení či zmírnění nebo minimalizaci těchto vlivů. EIA je podkladem pro povoloovací řízení během níž dotčené orgány, mj. hygiena, orgán ochrany veřejného zdraví, stanovuje konkrétní opatření.

Ing. Hana Bergmannová závěrem sdělila, že pracovní skupina proběhne v týdnu od 4.12., přesný termín bude co nejdříve rozeslán. Požádala zástupce firmy Geomet o zaslání odpovědí z tohoto jednání, a to nejpozději do 24. 11., které obratem rozešle starostům. Starosty požádala o zaslání otázek, také nejpozději do 24.11. Ing. Jana Schillera, hejtmana ÚK bude informovat o průběhu z tohoto jednání a bude kontaktovat vládního zmocněnce, Ing. Muřického ohledně lokalit Kohinoor a Herkules.

Zapsala: Lucie Sixtová

Přílohy:

- Prezentace